

TEZA:

Obwiniony dokonywał potrąceń swojego wynagrodzenia z tytułu świadczonych na rzecz klientki czynności w ramach świadczonej pomocy prawnej ze zdeponowaną u obwinionego przez klientkę kwotą na poczet opłat i wydatków.

Potrącenia następowały bez uzyskania zgody klientki, na podstawie jednostronnego oświadczenia obwinionego, czym popełnił on przewinienie dyscyplinarne uzasadniające wymierzenie kary nagany.

WO-48/23**O R Z E C Z E N I E**

z dnia 25 maja 2023 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:**

Przewodniczący: SWSD Karolina Szał
Sędziowie: SWSD Piotr Karwat
SWSD Sławomir Bereza

Protokolant: Piotr Ciepínski

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Dariusza Drozdowskiego po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 maja 2023 r. sprawy radcy prawnego M.C. (numer wpisu ...), obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1166) w związku z art. 37 ust.1, 3, 4 i 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.) oraz § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (stanowiącego załącznik do Uchwały nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015 r.),

na skutek odwołania złożonego na korzyść Obwinionego przez obrońcę w zakresie pkt 2 i 3 sentencji orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 24 listopada 2022 r. wydanego w sprawie o sygn. akt D 149/XI/22,

orzeka:

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że z podstawy prawnej przypisanego w pkt 2 Obwinionemu M. C. czynu eliminuje art. 37 ust. 1, ust. 3 i ust. 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego;
2. w pozostałym zakresie utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie;
3. zasądza od obwinionego M. C. koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej kwocie 2 000,00 zł (słownie: dwa tysiące złotych) płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Do Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych wpłynęła skarga na radcę prawnego M. C. złożona przez Panią J. M. Z treści złożonej skargi wynikało, że Obwiniony był pełnomocnikiem J. M. w sprawie sądowej o zadośćuczynienie, zaś formułowane zarzuty dotyczyły braku należytego rozliczenia uzyskanej w wyniku ww. sprawy sądowej należności. Wezwany do złożenia wyjaśnień radca prawny M. C. zaprzeczył podniesionym zarzutom.

Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych wszczął dochodzenie, zaś postanowieniem z dnia 13 maja 2022 r. przedstawił radcy prawnemu M.C. zarzut popełnienia deliktu dyscyplinarnego naruszenia art. 36 ust.1, 2, 4 i 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz § 3 ust. 1 i 2, § 7 i § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego.

Postanowieniem z dnia 12 lipca 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych umorzył częściowo dochodzenie dyscyplinarne prowadzone przeciwko radcy prawnemu M. C. z powodu przedawnienia ściągania.

Wnioskiem z dnia 12 lipca 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych wystąpił do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego o ukaranie radcy prawnego M. C. zarzucając mu, że w (...):

- wstrzymywał się przez okres od 23 kwietnia 2019 r. do 24 czerwca 2020 r., ze zwrotem klientce zasądzonej kwoty zadośćuczynienia,

- w okresie od 23 kwietnia 2019 r. do 14 stycznia 2020 r. w sposób nieuprawniony potrącał na swoją rzecz ze środków klientki (pochodzących z wyegzekwowanego zadośćuczynienia) zdeponowanych na rachunku radcy prawnego, kwot wynagrodzeń za inne czynności dokonywane na rzecz klientki – Pani J. M.,

czym naruszył postanowienia zawarte w art. 36 ust. 1, 2, 4 i 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz § 3 ust. 1 i 2, § 7 i § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, tym samym dopuszczając się przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

W toku rozprawy w dniu 24 listopada 2022 r. przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Zastępca Rzecznika sprostował oczywista omyłkę wskazanej we wniosku o ukaranie kwalifikacji prawnej zarzucanych Obwinionemu czynów i wskazał, że powinien być w miejsce art. 36 przywołany art. 37 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Orzeczeniem z dnia 24 listopada 2022 r., sygn. akt D 149/XI/22 Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych uniewinnił Obwinionego M.C. od zarzutu popełnienia deliktu dyscyplinarnego polegającego wstrzymywaniu przez okres od 23 kwietnia 2019 r. do 24 czerwca 2020 r, zwrotu klientce zasądzonej kwoty zadośćuczynienia (pkt 1 orzeczenia) oraz uznał Obwinionego M. C. za winnego popełnienia czynu polegającego na tym, że w (...) w okresie od 23 kwietnia 2019 r. do 14 stycznia 2020 r. w sposób nieuprawniony potrącał na swoją rzecz ze środków klientki pochodzących z ustanowionego na jej rzecz depozytu na rachunku radcy prawnego, kwot wynagrodzeń za inne czynności dokonywane na rzecz klientki – Pani J.M., czym popełnił przewinienie dyscyplinarne określone w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 37 ust. 1, 3, 4 i 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. oraz § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (pkt 2 orzeczenia). Za powyższy delikt Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wymierzył Obwinionemu karę nagany (pkt 2 orzeczenia), a także obciążył kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 1 450,00 zł (pkt 3 orzeczenia).

W ocenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Obwiniony M.C. naruszył zasady etyki poprzez brak zdeponowania otrzymanych od klientki środków pieniężnych na rachunku odrębnym od innych rachunków radcy prawnego, a także poprzez brak

należytego ewidencjonowania i dokumentowania obrotu tymi środkami. Ponadto, radca prawny nie może bez pisemnej zgody klienta przekazywać środki na swój rachunek z tytułu zapłaty wynagrodzenia i jest zobowiązany do niezwłocznego wydania środków na żądanie klienta. Dodatkowo z § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego wprost wynika, że środki klienta przeznaczone na wydatki i opłaty nie mogą być przedmiotem potrącenia ani nie mogą być przekazywane na własny rachunek radcy prawnego tytułem pokrycia jego honorarium bez zgody klienta. Uznając, iż sposób rozliczeń Obwinionego z klientką był dalece wadliwy OSD orzekł jak w pkt 2 orzeczenia.

Od powyższego orzeczenia odwołanie złożył obrońca Obwinionego zaskarżając je w zakresie pkt 2 i pkt 3. całości. W odwołaniu obrońca Obwinionego zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych (błąd dowolności) poprzez:

1. nieuzasadnione przyjęcie, że środki przekazane przez J.M. powinny być zdeponowane na rachunku bankowym, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że środki te miały w chwili przekazania obwinionemu służyć zgodnie z dyspozycją klientki pokryciu opłat i wydatków w zleconych sprawach;
2. nieuzasadnione przyjęcie, że obwiniony dokonywał „potrącenia” należnego mu honorarium ze środków J.M., skoro zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, że to J.M. decydowała o ich przeznaczeniu, wydając obwinionemu w tym zakresie odpowiednie dyspozycje potwierdzone długotrwałą współpracą a po zażądaniu ich zwrotu obwiniony postawił je natychmiast do dyspozycji klientki;
3. nieuzasadnione przyjęcie, że obwiniony nie ewidencjonował wydatków czynionych przez J.M. ze środków mu przekazanych w sytuacji kiedy zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, że klientka zlecała obwinionemu wykonywanie pomocy prawnej w dłuższym okresie czasu pozostając z nim w tym czasie w dobrych relacjach i akceptowała prowadzoną ewidencje przyjmując paragony fiskalne;
4. nieuzasadnione przyjęcie, że obwiniony potrącał na swoją rzecz wynagrodzenie za inne czynności dokonywane przez obwinionego na rzecz J.M., skoro w okresie od 23.4.2019 r. do 24.6.2020 r. obwiniony nie wstrzymywał się ze zwrotem J. M. zasądzonej kwoty zadośćuczynienia.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Odwołanie obrońcy Obwinionego nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż poczynione przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny ustalenia znajdują oparcie w materiale dowodowym, a wyciągnięte wnioski są spójne, uwzględniające zasady logiki i pozostają w zgodzie z doświadczeniem życiowym.

Na wstępie wskazać należy, iż w związku z wejściem w życie - w okresie pomiędzy popełnieniem zarzucanego czynu i wydaniem zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego a orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego - istotnych zmian w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego oraz przyjęciem nowego brzmienia Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego należało rozważyć zastosowanie - celem ustalenia właściwego dla sprawy stanu prawnego - norm kolizyjnych określonych w art. 4 Kodeksu karnego. Zwrócić jednak należy uwagę, iż przepis art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych nakazuje w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosować rozdziały I-III Kodeksu karnego, przy czym powyższe stosowanie ma charakter odpowiedni, a nie wprost, co oznacza możliwość nawet niezastosowania określonych uregulowań. Z kolei art. 57 pkt 7 ww. ustawy przekazuje do kompetencji Krajowego Zjazdu Radców Prawnych uchwalanie zasad etyki radców prawnych. Tym samym to do kompetencji właściwego organu samorządu radców prawnych należy w swej istocie - mając na uwadze art. 64 ust. 1 ww. ustawy - określenie czynów stanowiących delikt dyscyplinarny. Brak jest jednocześnie podstaw do wyłączenia z powyższej kompetencji możliwości określenia norm intertemporalnych. Zwrócić także uwagę, iż w odniesieniu do § 2 uchwały Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego Minister Sprawiedliwości nie skorzystał w ramach sprawowanego nadzoru z uprawnienia wynikającego z art. 47 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, co skłania do przyjęcia, iż ww. uchwała nie jest sprzeczna z prawem, w tym nie wychodzi również w omawianym zakresie poza przyznaną delegację ustawową.

Podsumowując, w przedmiotowej sprawie Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, iż zastosowanie powinny znaleźć przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2022 r. (tj. stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), albowiem zgodnie z § 2 uchwały Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, do zdarzeń mających miejsce przed dniem wejścia w

życie tej uchwały zastosowanie mają przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu dotychczasowym.

Niezależnie od powyższego Wyższy Sąd Dyscyplinarny ocenił, iż okoliczności sprawy, opis zarzucanego Obwinionemu czynu i dokonana (opisana poniżej) zmiana na korzyść Obwinionego kwalifikacji prawnej poprzez wyeliminowanie przepisów nie mających w sprawie zastosowania czynią dokonaną zmianę art. 37 ust. 4 KERP nieistotną dla ustalenia odpowiedzialności dyscyplinarnej Obwinionego w sprawie niniejszej.

Przechodząc do rozpatrzenia istoty przedmiotowej sprawę Wyższy Sąd Dyscyplinarny stwierdził, iż opis czynu przypisanego Obwinionemu obejmuje wyłącznie sferę rozliczeń pomiędzy nim a klientką – pokrzywdzoną J. M., a mianowicie dokonywania przez Obwinionego potrąceń swojego wynagrodzenia za wykonywane na rzecz klientki czynności w ramach świadczonej pomocy prawnej ze zdeponowaną u Obwinionego przez klientkę kwotą na poczet wydatków i opłat w sprawie mającej być w przyszłości przedmiotem postępowania sądowego, prowadzącego w założeniu do umożliwienia sprzedaży nieruchomości. Powyższy czyn nie obejmuje natomiast okoliczności braku zdeponowania przez Obwinionego przekazanych środków na rachunku odrębnym od innych rachunków radcy prawnego, okoliczności braku odpowiedniego ewidencjonowania i udokumentowania obrotu aktywami klienta, jak również okoliczności braku niezwłocznego wydania przez Obwinionego zdeponowanych środków na żądanie klienta. Powyższe skutkowało koniecznością zmiany przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny na korzyść Obwinionego częściowo błędnej kwalifikacji prawnej przypisanego Obwinionemu czynu poprzez eliminację art. 37 ust. 1, ust. 3 i ust. 5 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, które nie mogły i nie zostały naruszone przez Obwinionego w ramach czynu opisanego w pkt 2 zaskarżonego orzeczenia. Powyższe uchybienie nie miało jednak wpływu na ustalenie zasadności rozstrzygnięcia wydanego w przedmiotowej sprawie.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż art. 37 ust. 3 i ust. 5 zostały uchylone na mocy Uchwały Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Ponadto, w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego i utratą mocy przez uchwałę Nr 94/IX/2015 Krajowej Rady

Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego należało wyeliminować z kwalifikacji prawnej nieobowiązujący obecnie § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego powołany w zaskarżonym orzeczeniu, z uwagi, iż wskazana uchwała Krajowej Rady Radców Prawnych nie zawiera norm intertemporalnych.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie stwierdził występowania w sprawie niniejszej bezwzględnych przyczyn odwoławczych, stąd też rozpatrzeniu podlegały wyłącznie zarzuty podniesione w odwołaniu przez obrońcę Obwinionego.

Przeprowadzone w toku postępowania czynności dowodowe i ustalony na podstawie zgromadzonych dowodów stan faktyczny nie budzi wątpliwości. W związku z powyższym Wyższy Sąd Dyscyplinarny w pełni podziela i przyjmuje za swoje ustalenia poczynione przez OSD oraz dokonaną na tej podstawie ocenę prawną – z zastrzeżeniem opisaną wyżej zmiany na korzyść Obwinionego kwalifikacji - zarzucanego Obwinionemu czynu, skutkującą przyjęciem, iż doszło do popełnienia przez Obwinionego deliktu dyscyplinarnego.

Odnosząc się do podniesionych w odwołaniu zarzutów w zakresie błędów w ustaleniach faktycznych to wskazać należy, iż – jak już wspomniano wyżej - okoliczność obowiązku, bądź braku takiego obowiązku w zakresie zdeponowania przez Obwinionego środków przekazanych przez J.M. nie wchodzi w zakres zarzucanego Obwinionemu czynu. Stąd też okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny podziela ustalenia i ocenę prawną dokonaną przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, które uzasadniają przyjęcie, że Obwiniony w swej istocie dokonywał potrąceń swojego wynagrodzenia z tytułu świadczonych na rzecz J.M. czynności w ramach świadczonej pomocy prawnej ze zdeponowaną u Obwinionego przez klientkę kwotą na poczet opłat i wydatków.

Przedstawiony przez Obwinionego sporządzony przez niego dokument - zestawienie pod nazwą „Rozliczenie środków z depozytu utworzonego w dniu 3.5.2018 r.” (k. 89) jednoznacznie wskazuje, iż Obwiniony sukcesywnie dokonywał we wskazanym w opisie zarzucanego czynu okresie potrącenia swojego wynagrodzenia ze zdeponowaną kwotą. Powyższe następowało bez uzyskania zgody klientki, na podstawie jednostronnego oświadczenia Obwinionego. W powyższym należy upatrywać naruszenia ust. 37 ust. 4 KERP, gdyż były to czynności nieuprawnione w ustalonych okolicznościach sprawy.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie znajduje podstaw dla uwzględnienia zarzutu wskazującego, iż to J.M. decydowała o przeznaczeniu zdeponowanych środków wydając obwinionemu w tym zakresie odpowiednie dyspozycje. Zgromadzony materiał dowodowy nie potwierdza takiego twierdzenia, w szczególności biorąc pod uwagę, iż przekazywanie środków z depozytu na rachunek radcy powinno być, zgodnie z art. 37 ust. 4 KERP poprzedzone pisemną zgodą klienta (zgodnie z obecnym brzmieniem art. 37 ust. 4 KERP – „zgodą klienta”), a na Obwinionym ciążył obowiązek ewidencjonowania i udokumentowania obrotu aktywami klientki, w tym również dokonywanego między radcą prawnym a klientem (uchylony art. 37 ust. 5 KERP w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2022 r. – obecnie: § 21 ust. 3 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r.). Ubocznie zaznaczyć należy, iż Obwiniony nie zawarł z Pokrzywdzoną umowy o świadczenie pomocy prawnej co najmniej w formie dokumentowej. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego sposób postępowania Obwinionego budzi uzasadnione wątpliwości, w szczególności świetle art. 6 KERP, w myśl którego radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami.

Okoliczność sposobu ewidencjonowania i dokumentowania przez Obwinionego obrotu aktywami klientki nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w świetle przypisanego Obwinionemu czynu, którego opis nie wskazuje na zaniechanie Obwinionego w tym zakresie. Niezależnie od powyższego w ocenie WSD zarzut nieuzasadnionego przyjęcia przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, że Obwiniony nie ewidencjonował wydatków czynionych z kwoty przekazanej przez klientkę nie jest zasadny w świetle poczynionych w sprawie ustaleń. Za taką ewidencję – pomijając kwestię odpowiedniego udokumentowania - nie sposób bowiem uznać przygotowane jednorazowo przez Obwinionego w bliżej nieokreślonym czasie (wg wyjaśnień Obwinionego złożonych na rozprawie w dniu 24 listopada 2022 r.: „na co najmniej dzień przed spotkaniem z panią M.” – k. 133) zestawienie pod nazwą „Rozliczenie środków z depozytu utworzonego w dniu 3.5.2018 r.” (k. 89), jak również wydawanie paragonów fiskalnych.

Nie znajduje uzasadnienia również ostatni z zarzutów odwołania. W ocenie Wyższego sądu Dyscyplinarnego podnoszona okoliczność, iż w okresie 23.04.2019 r. do 24.6.2020 r. Obwiniony nie wstrzymywał się ze zwrotem J. M. zasądzonej kwoty

zadośćuczynienia nie ma znaczenia dla oceny zaskarżonego rozstrzygnięcia. Opis czynu z tytułu popełnienia którego Obwiniony został uznany za winnego popełnienia deliktu dyscyplinarnego nie wskazuje bowiem na powyższe zaniechanie Obwinionego, lecz na dokonywane przez niego potrącenia wynagrodzenia z tytułu świadczonej pomocy prawnej ze środków pochodzącymi z ustanowionego u Obwinionego przez klientkę depozytu.

Podsumowując, podniesione w odwołaniu zarzuty dotyczące błędów w ustaleniach faktycznych nie znajdują potwierdzenia w materiale dowodowym, bądź są bez znaczenia dla wydanego rozstrzygnięcia w świetle opisu czynu zarzuconego Obwinionemu.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Obwiniony pozostaje winnym zarzucanego mu czynu, co uzasadnia obciążenie go kosztami postępowania dyscyplinarnego. Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym została ustalona w granicach wynikających z § 1 ust. 1 pkt 2 uchwały Nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.